

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΝΤΑ.

5/17 Ιανουαρίου 1891.

Αγαπητέ,

"Οτε τῷ 1835 μετηνέχθη ἐν σπουδῇ ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας ἡ ἔδρα τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὸ πολυμνητὸν «Ιοστέφανὸν πτολεύθρον» τῆς Παλλάδος ἀπετελεῖτο ἐξ ἐκατὸν ἔξηκοντα δύο οἰκιῶν, τῶν πλείστων ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως ἐν τῇ Πλάκᾳ, τῶν ἄλλων διεσταρμένων τῇδε κάκεῖσε, κειμένων ἐντὸς σωροῦ ἐρειπίων, περιβαλλομένων ὑπὸ χωμάτων καὶ λίθων· ὑπὲρ τὰ ἐκατὸν φορτηγά ἀμάξια δέκα δρόμους ἀνύοντα καθ' ἐκάστην, δὲν ἤδυνήθησαν ν' ἀποκομίσωσι τὰ χώματα ἐντὸς δύο ἔβδομάδων· οὐδὲις στρατών, οὐδὲν νοσοκομεῖον, οὐδὲν σχολεῖον· οὐδὲ λατομεῖον κανὸν ἢ κεραμοποιεῖον παρέχον οἰκοδομήματος· 'Ο θεοὶ ἀνάκτορόν του ἐξέλεξε τὴν μόνην εὐπρεπῆ πας οἰκίαν, ἥτις μακρὰν τῶν κατωκημένων συνοικιῶν κειμένη, ἐν μέσῳ ἀγρῶν καὶ δένδρων, εἶχεν δψιν βίλας· ἡ οἰκία ἐκείνη ἡ ἐγκλείσασα τὸν ἀπειρον ἐνθουσιασμὸν καὶ τὰ ἀόριστα ὄνειρα τοῦ γόνου τῶν Βιττελσβάχων εἶνε σήμερον κατάστημα τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας.

'Ἐκ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων ἀνέθορεν ἐντὸς ὀλίγων δεκαετηρίδων· ἡ πλήρης ἀκμῆς καὶ ρώμης πόλις, ἡ ἐκτείνουσα τὰς λευκοχρώματος καὶ πυπνοικήτους συνοικίας τῆς, ἀνὰ πᾶσαν διεύθυνσιν ὡς πλοκάμους ὀκτάποδος, ἡ πάγκαλος ἐν τῇ λευκῇ μαγειά τοῦ μαρμάρου τῶν ὑψηρεφῶν μεγάρων τῆς, ἄτινα θὰ ἐκόσμουν οἵαν δήποτε μεγαλούπολιν τῆς Εύρωπης.

Αὐτὰ διενοούμην βαδίζων τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους διὰ τῶν ἀνθρωποβριθῶν ἀθηναϊκῶν ὁδῶν, ἐφ' ᾧ πρὸ τινῶν δεκαετηρίδων ἐφύοντο ἀκαλῆφαι καὶ δνάκανθοι. 'Ἐν ταῖς ὁδοῖς πρὸ πάντων Σταδίου, Ἐρμοῦ καὶ Αιόλου (ἡ τελευταία αὕτη, ἐν παρόδῳ, μία τῶν μεγίστων ἀθηναϊκῶν ὁδῶν ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ὅλως ἐσφαλμένως ἐκ τοῦ ωρολογίου τοῦ Κυρρήστου, ὅθεν ἀρχεται, ὅπερ ἐπὶ πολὺ προσωνυμεῖτο Ναὸς τοῦ Αιόλου καὶ κοινῶς Αέρηδες), ἐν ταῖς ὁδοῖς ταύταις τὸ συνωστιζόμενον πλῆθος ἥτο τόσον πυκνὸν ὥστε ἡ διάβασις καθίστατο ἐνίστε ζήτημα ἀγώνος καὶ ἀγκῶνος. "Ολη ἡ πόλις ἐξεχύθη εἰς τὰ ἐμπορικὰ δπως ἀγοράσῃ τὰ ἀγιοθασιλειάτικα δῶρα, τὰς ἐπινομίδας, τοὺς μποναμάδες· πάντες εἰσήρχοντο μὲν κενάς τὰς χειρας καὶ πλήρη τὰ βαλάντια καὶ ἐξήρχοντο μὲν πλήρεις τὰς χειρας καὶ κενά τὰ βαλάντια. Τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ ἐστιατοριῷ, ἐν τῇ γλυκείᾳ ἀτροφαίρῳ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἦνοιχη ὑπὸ τὰ μετ' ἀνυπομονησίας προσηλούμενα βλέμματα τὸ μυστηριώδες δέμα, καὶ αἱ μορφαὶ πέριξ ἡκτινοβόλησαν, καὶ κραυγαὶ ἀγαλλιάσεως προσηγόρευσαν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑποκαρδίου πόθου, τοῦ μαντευθέντος ὄνειρού.

'Ἐνθυμεῖσαι, ἄλλοτε, φεῦ! πόσον μακρὰν εἶνε τὸ ἄλλοτε τοῦτο, ὁ Ἀγιος Βασίλειος ἐφερε καὶ δι' ἡμᾶς ἐν τῷ δισακκίῳ τοῦ δῶρα, ἄλλοτε ὑπῆρξαν χρόνοι ἀδφας μακαριότητος καθ' οὓς ἀπεκοιμήθημεν σφίγγοντες περιπαθῶς ἐν τῇ ἀγκάλῃ μας ἐν ἀνθρόματι ἀλλὰ τώρα ὁ εὐλογημένος Ἀγιος, μᾶς φέρει ὡς δῶρον μίαν

ροτίδα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἢ μίαν λευκήν τρίχα εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ εἰς πᾶσαν νέαν ἐπίσκεψίν του συλλογιζόμεθα ὅτι ὁ σάκκος ὀλόνεν πληροῦται, καὶ ὅτι θὰ ἔλθῃ μία ἡμέρα καθ' ἥν θὰ καρπτώμεθα ὑπὸ τὸ βάρος του· ὃ ἀν ἡδυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν τοῦ λοιποῦ, τὰς ἐπισκέψεις του, διὰ ν' ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὰ δῶρά του, ἀν ὁ χρόνος ἡδύνατο νὰ μᾶς λησμονήσῃ! . . .

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς παραμονῆς ἐν τῇ ὁδῷ Ἐρμοῦ ιδίως τελεῖται παράδοξος τελετὴ καθ' ἥν προπέμπεται τὸ ἐκπνέον ἔτος. Συνάνθροισε ὀλας τὰς λέξεις τὰς σημαίνουσας θόρυβον, κρότον, βρόμον, βόμβον, μυκηθρόν, δχλοβοήν, ωρυγήν, βρυχηθρόν, ιαχήν, ἀλαλητόν, δρυμαγδόν; ἀνάμιξε τὸν ἱχόν των, φαντάσου ἄνδρας γυναικας παιδία ἐν ζωηραῖς κινήσεσι φρενοπαθῶν φυσῶντας εἰς συρίκτρας καὶ βυκάνας ἢ περιστρέφοντας ροκάνας ἢ πλαταγίζοντας τράκας, ἐνθυμίσου τοὺς στρηνεῖς καὶ ὀξεῖς συριγμούς τῶν διαβόλων ἐν τῷ Ἀπόλεσθεντι Παραδείσῳ τοῦ Μίλτωνος καὶ θὰ σχηματίσῃς ίδεαν τινὰ τῆς παραφροσύνης ἥτις καταλαμβάνει τὰς Ἀθήνας ἐκάστην τελευταίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους. Λεπτὴ βροχὴ ἥρχισε νὰ πίπτῃ προχθές ἀλλ' ἐν τῇ μένη ἐκείνῃ τῆς τρέλλας τίς ἐσυλλογίζετο βροχήν; Τὸ ἔτος τοῦτο μετέσχε τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ Βασίλευς μετὰ τῆς Βασιλίσσης καὶ τῶν Βασιλοπαίδων Μαρίας καὶ Νικολάου· διέσχιζον πεζῇ τὸ κατακλύζον τὴν ὁδὸν Ἐρμοῦ πλῆθος περιεργαζόμενοι τὸν εῦθυμον θόρυβον.

'Ηξενρεὶ ἄραγε ὁ Βασίλευς μας ὅτι ἡ φρυγικὴ αὔτη παρέλασις ἔχει ποιάν τινα σχέσιν μὲ τὴν εἰς τὸν θόρον τῆς Ἐλλάδος ἀνάρρησίν του; πολλοὶ ἐν Ἐλλάδι τὸ ἀγνοοῦν, οὐδ' εἰδά που τῶν ἐφημερίδων νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνθίμου τούτου· φίλος μού τις, λίαν ἐνεργὸν μέρος λαβῶν εἰς τὴν μεταπολίτευσίν του 1862, μοὶ διηγήθη ὅτι ἡ τοιαύτη κήδευσις τοῦ ἔτους χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν λεγομένων σκιαδικῶν· ἡ ἡμετεπαναστατικὴ ἐκείνη διαδήλωσις, ἐκφρασίς τοῦ φρονήματος ὅπερ ἐπήνεγκε τὴν ἔξωσιν τοῦ "Οδωνος, συνεχισθεῖσα δλως ειρηνικῶς κατὰ πᾶσαν παραμονὴν νέου ἔτους, ἔλαβε κατὰ μικρὸν τὴν δριστικὴν μορφήν της καὶ κατέστη ἐν τῶν χαρακτηριστικωτέρων ἐδίμων τῶν Ἀθηνῶν.

Τὴν ἐσπέραν περιῆλθον τὰς Λέσχας τὰ κυβεῖα καὶ τὰ μεγάλα καφενεῖα τῶν πλατειῶν ἢ τὰ μικρά τῶν συνοικιῶν, δπως σχηματίσω ἀκριβῇ ίδεαν τοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐκμαίνοντος τὰς φρένας χαρτοπαγινίου. Τράχηλοι τεταμένοι, ὀφθαλμοὶ ἀτενῶς προσηλωμένοι ἐπὶ τῶν στρεφορένων παιγνιοχάρτων· εἴτα ρειδιάμα ἐπὶ τῶν χειλέων, ἀκτινοβολία ἀγαλλιάσεως ἐπὶ τῆς μορφῆς ἢ θόλωσις τοῦ βλέμματος, καὶ σύσπασις τῶν δφρύων, καὶ θδυνηρὸς συστροφὴ τοῦ σώματος καὶ βλασφημία μετ' ἀδυσωπήτου μίσους κατὰ τῆς ἀπίστου Τύχης. Δὲν παραδέχομαι ἐντελῶς τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως, ἀλλὰ τὶ τὰ θέλεις, ὅταν ὁ ἀνθρωπός λησμονῇ τοὺς δεσμοὺς τῶν κοινωνικῶν τύπων, ὅταν δρᾶ κατὰ τὰ βίαια κελεύματα τῶν παθῶν του, καὶ ἀπορρίπτῃ τὸ προσωπεῖον τῆς προσποιήσεως, εἴνε φοβερός· ἐν τῇ συνταράξει, τὸ ἐν τῷ βάθει τῆς ὑπάρχεως τοῦ ζωῶντος θηριώδες ἢ θηριώδες ἀνέρχεται ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν· σὲ βεβαῖη, πρὸ τοῦ δυσμενοῦς φήγα,

μετά έν έξολοθρευτικὸν πάρολι ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἑκείνων μορφῶν παρετήρησα ἐκφράσεις λόγων, τίγρεων, εἴδα δόφθαλμοὺς ἐκχέοντας ἀγρίαν, αἱρατώδη ἀστραπήν, εἴδα χείλη ἀνασυρόμενα καὶ ὀδόντας ἐπιδεικνυμένους, ἀπειλητικῶς, ὡσεὶ ἐν τῇ φοβερᾷ ἐξάψει ν' ἀφυπνίζετο αἴφνης τὸ αἱμοχαρὲς ἀρχέγονον ὄρμέμφυτον, καὶ ν' ἀνελάμβανον οἱ ὀδόντες τὴν φροντίδα τῆς ἐκδικήσεως . . .

Κατεκλίθην ἀργά, μετὰ καρηβαρίας· περὶ τὸ λυκαυγές ἀφυπνίσθην ὑπὸ κανονοβολισμῶν· ἡσαγ οἱ ἀπὸ τοῦ Λόφου τῶν Νυμφῶν κανονοβολισμοὶ οἱ ἀναγγέλλοντες τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας· συγχρόνως ἥκούσθη μελῳδικῶτατον ἀνάκρουσμα, τὸ ὅποιον εἰς τὴν ποιητικὴν ἑκείνην γλυκειὰ ὥρα τῆς χαραυγῆς, ὅπως τὴν ἀποκαλεῖ ὁ Ζαλοκώστας, εἶχε τὶ τὸ ἀπεριγράπτως μυστηριῶδες καὶ μαγευτικόν· ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἀπὸ τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος διήλασε τὴν ὁδὸν Κηφισίας ἀνακρούσουσα τὸ Ἔωθινὸν καὶ διηγήνθη εἰς τοὺς στρατῶνας διπλῶς ἀφυπνίσῃ τοὺς στρατιώτας.

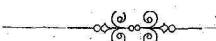
Ἡ ἀραιοτέρα ἐκ τῶν τυπικῶν τελετῶν ἀς φέρουσιν αἱ ἐπίσημοι ἡμέραι εἰνε ἡ ἔօρτη τοῦ χειροφιλήματος. Γίνεται δ' αὕτη ἐν τῇ αἰδούσῃ τοῦ θρόνου εὑρισκομένῃ ἐν τῇ μεσημβρινῇ πλευρᾷ τῶν ἀνακτόρων καὶ συγκοινωνούσῃ μετ' ἄλλων δύο αἰδουσῶν ἐξ ᾧν ἐπίσημοτάτη εἰνε ἡ τῶν τροπαίων, περιέχουσα κειμήλια τοῦ Ἀγῶνος. Ἐν τῇ αἰδουσῇ ταύτῃ, πρὸ τοῦ θρόνου, ίσταμένη ἡ Βασίλισσα τείνει τὴν κρινοδάκτυλον χεῖρα εἰς ἀσπασμόν, τὴν εὐεργετικὴν χεῖρα, ἥτις ἀπέμαζε τόσα δάκρυα, ἢν τόσα χείλη ἐν ἀποκατασχέτω ὄρμη εὐγνωμοσύνης ἐφίλησαν· τὴν βασιλικὴν χεῖρα ἀσπάζονται παρελαύνοντες οἱ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι οἱ στρατιωτικοί, ἀπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν ὑποστρατήγων μέχρι τῶν τελευταίων τρηματαρχῶν καὶ τῶν ἀνθυπολοχαγῶν.

Ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους παρουσιάζονται εἰς τὴν βασίλισσαν πολλαὶ τῶν δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων τῆς ἀδηναϊκῆς κοινωνίας· ἀπὸ τοῦ γάμου τοῦ διαδόχου καθιερώθη διὰ τὰς κυρίας ίδια ἐπίσημος στολὴ τῆς αὐλῆς, καὶ ταύτην φέρουσαι ὑπέβαλλον αἱ ἐλληνίδες τῇ προσφιλεῖ των βασιλίσσης τὰς ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει εὐχάρας των·

ἡ στολὴ αὕτη μὲ τὰ ἀτμώδη κρήδεμνα καὶ τὰ χρυσᾶ φλωρία τῆς, τὴν ὅποιαν ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ἀγάπης ἐφόρει ἡ βασίλισσα Ὁλγα, εἶνε τόσον γραφική, ἀναδεικνύει τόσον πολὺ τὴν εὐμέλειαν τοῦ σώματος, βοηθεῖ τόσον καλὰ τὴν φύσιν καὶ ἐνίστε τὴν ἀναπληροῖ δταν τυχὸν αὕτη ἐφάνη ἀπρόσεκτος, ὡστε παρέλασις δὴ πλαστικῶν ἀδηναϊκῶν καλλονῶν οὗτως ἡμιφεσμένων εἶνε ἐντρύφημα τῶν ὄφθαλμῶν, εἶνε ἀληθῆς καλαισθητική ἀπόλαυσις.

Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἀναμένουσι μετ' ἀνύπομονησίας τὴν πρώτην τοῦ ἔτους εἶνε οἱ διανομεῖς, οἱ ὑδρονομεῖς, οἱ ὄδοκαδαρισταί, οἱ φανοκόροι. Οἱ εὐεργέται οἵτοι τῆς ἀνθρωπότητος οἱ ὅποιοι φροντίζουν περὶ κατευνάσεως τῆς δίψης μας, φροντίζουν νὰ μὴ ἐμβαίνωμεν μέχρι γονάτων ἐντὸς τῶν σκουπιδίων, μεριμνοῦν νὰ μὴ θραύσωμεν τὴν κεφαλήν μας ἐπὶ τοίχου τινὸς ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς νυκτός, οἱ ἀγνωστοὶ οὗτοι εὐεργέται μας φροντίζοντες καὶ περὶ τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γνωρίζοντες ὅτι ἡ ἀχαριστία εἶνε τὸ χείριστον τῶν αἰσθημάτων, μᾶς δίδουσι τὴν ἀφορμὴν νὰ μὴ εἰμεθα ἀχαριστοί, ἐντείνουσι τὴν καλωσόνην των μέχρι τοῦ νὰ ἔλθωσι μέχρι τῆς θύρας μας, μέχρι τοῦ δωματίου μας διπλῶς τοῖς δώσωμεν τὸν μποναράν των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μόνη των ἐπιθυμία εἶνε νὰ μᾶς ὑποχρεώσωσι, φέρουσι μεδ' ἑαυτῶν καὶ εὐχάρας εἰς τὰ χείλη των καὶ εἰς τὰς χειράς των· αἱ τελευταῖαι εἶνε τυπωμέναι, ἐνίστε δὲ εἶνε καὶ ἐμμετροί· καταλαμβάνεις τὸ μέγεθος τοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ὅποιον τρέφουν δι' ἡμές; αὐτοὶ οἱ κρατοῦντες ἐπὶ τριακοσίας ἐξῆντα πέντε ἡμέρας τὸ σάρωθρον ἡ τὸ φανοκορικὸν κοντάρι, πρὸς χάριν μας καταδέτουν τὸ ὅπλον των, λαμβάνουν τὴν γραφίδα καὶ γράφουν στίχους. Ἄλλα φεῦ! ὁ ἀνθρωπος εἶνε τὸ ἀχαριστότερὸν τῶν ζώων· ἔχομεν τὸ θράσος νὰ νομίζωμεν ὅτι οἱ κύριοι ποιηταὶ ἐξακολουθοῦν νὰ σαρώνουν καὶ μέσα εἰς τοὺς στίχους των ἡ νὰ χειρίζωνται τὸ κοντάρι των καὶ μέσα εἰς τὰς ὁμοιοκαταληξίας των! . . .

Σὲ φιλῶ
Παρεπίδημος.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΠΠΟΥ.

Ν ἔτει 1785 νεαρός τις, ἔγγαρος, ὑφαντὴς ἐκ τοῦ πολιχνίου Ἰππιγγεν τῆς Βυρτεμβέργης, δυομαζόμενος Γεώργιος Ῥάππος, παρουσιάσθη αἰφνῆς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Βυρτεμβέργη ὡς «θεοφύτιστος» ἀναμόρφωτής, κηρύττων περὶ τῆς διαφθορᾶς τῆς κρατούσης ἐκκλησίας, περὶ μετανοίας ἐν τῷ δρυθῷ πνεύματι τῆς γραφῆς, καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν προσεχῆ ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, μέλλοντος νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν χιλιετῆ αὐτοῦ βασιλείαν διὰ τοὺς ἀληθεῖς χριστιανούς. Ὁ Ῥάππος ενδρεν ἀμέσως εὐλαβεῖς ἀκροατήριον τοῦ καινοφανοῦς κηρύγματός του. Συνεπείᾳ τῶν τερατωδῶν συμβάντων τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἡ πίστις περὶ τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς τῆς ἀδλίας ἑκείνης καὶ πολυμήσητον τῶν πραγμάτων καταστάσεως εὐρισκεν τότε δοτηρέοις εὐρύτερον ἔδαφος παρὰ τοῖς χωρικοῖς λαοῖς, καὶ ίδια τῷ τῆς Βυρτεμβέργης, τοιοῦτος δὲ προφήτης οἷος ὁ Ῥάππος, ἔχων φήμην ἀμέριπτου πολιτικοῦ βίου καὶ

φυσικὴν ύπτορικὴν δεινότητα θαυμασίαν, προσεκτάτο δοτημέραι πλείονας ὀπαδούς. Πανταχόθεν προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν χωρικοὶ καὶ ἀστοί, καὶ καδ' ἐκάστην ἡμέραν ηὔζανεν ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν του, οἵτινες ὀρκίζοντο εἰς τὸν λόγον του καὶ ἐπίστευον ἀκραδάντως εἰς αὐτόν, ὡς εἰς προφήτην, ἀπεσταλμένον παρὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς ἐπαξίως πρὸς νέαν ὑποδοχὴν τοῦ Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ. Αἱ παραινέσεις, αἱ ἀπειλαί, αἱ φυλακίσεις, καὶ ἐν γένει πάντα τὰ μέτρα, δσα ἡ κυβέρνησις τῆς Βυρτεμβέργης ἐφέρρησε καδ' ἐκάστην κατὰ τῶν μελῶν τῆς νέας ταύτης αἰρέσεως καὶ κατὰ τῶν ἀσαλεύτως κηρυττόντων τὸ νέον εὐαγγέλιον ιδρυτῶν της, οὐδαμῶς ἵχυον ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν διηγεώντας αὐξανομένην πλήμυραν τῆς κινήσεως ταύτης, τούναντίον δὲ συνετέλουν εἰς τὸ νὰ ἐπαυξάνωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν δύναμιν της.

Ἄλλ' δτε πλέον ἐν ἔτει 1803 ἡ κυβέρνησις ἐκήρυξεν